

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Udtalelse

Landsskatterettens beslutninger om afskæring af retsmøde i 20 sager

Resumé

23. januar 2019

Ved Landsskatteretten kan en klager anmode om at få lejlighed til at udtale sig mundtligt for retten under et retsmøde. Landsskatteretten kan undlade at imødekomme anmodningen, hvis denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for overflødig.

Nogle aktører på skatteområdet udtrykte over for ombudsmanden utilfredshed med Landsskatterettens praksis for afskæring af retsmøder.

I juni 2017 bad ombudsmanden Landsskatteretten om fremover at registrere sager, hvor Landsskatteretten tog stilling til anmodninger om afholdelse af retsmøde. Landsskatteretten oplyste efterfølgende, at Landsskatteretten i perioden fra den 11. juli til den 31. december 2017 havde truffet 20 beslutninger om at afskære et retsmøde, og at Landsskatteretten i samme periode havde afsluttet 366 sager, hvor der havde været holdt retsmøde.

Antallet af beslutninger om afskæring af retsmøde gav ikke i sig selv ombudsmanden anledning til bemærkninger.

Ombudsmanden foretog en nærmere undersøgelse af de 20 konkrete beslutninger. Denne undersøgelse gav ham ikke grundlag for at kritisere selve beslutningerne om afskæring af retsmøde.

Det var dog ombudsmanden opfattelse, at Landsskatterettens begrundelser for at afskære retsmøde i nogle tilfælde ikke var tilstrækkelige. På den baggrund henstillede han til Landsskatteretten i fremtiden at være mere opmærksom på kravet om begrundelse af beslutninger om afskæring af retsmøde. Dette krav følger af Landsskatterettens forretningsorden.

(Sag nr. 18/01470)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen (oprindelig stilet til Landsskatteretten):

1. Indledning

1.1. Jeg har nu afsluttet min undersøgelse af Landsskatterettens beslutninger om afskæring af retsmøde i 20 sager.

Min undersøgelse giver mig ikke grundlag for at kritisere indholdet af Landsskatterettens beslutninger.

Jeg har dog fremsat nogle bemærkninger vedrørende begrundelseskravet i § 12, stk. 5, i bekendtgørelse om forretningsorden for Landsskatteretten og henstillet til Landsskatteretten fremover at være mere opmærksom på kravet.

Jeg henviser nærmere til pkt. 4 nedenfor.

En kopi af dette brev er samtidig sendt til Skatteministeriet. Desuden bliver brevet offentliggjort på min hjemmeside.

1.2. Nogle aktører på skatteområdet har over for mig udtrykt utilfredshed med Landsskatterettens praksis for afskæring af retsmøder efter skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3.

På den baggrund bad jeg den 29. juni 2017 Landsskatteretten om fremover at registrere sager, hvor Landsskatteretten tog stilling til anmodninger om afholdelse af retsmøde (mit j.nr. 17/03002). Jeg bad om at modtage oplysninger om registreringer for en periode frem til udgangen af december 2017.

Landsskatteretten oplyste den 30. januar 2018, at Landsskatteretten i perioden fra den 11. juli til den 31. december 2017 havde truffet 20 beslutninger om at afskære retsmøde, og at Landsskatteretten i samme periode havde afsluttet 366 sager, hvor der havde været holdt retsmøde.

Den 27. marts 2018 skrev jeg til Landsskatteretten, at det ikke i sig selv gav mig anledning til bemærkninger, at Landsskatteretten i perioden havde afskåret retsmøde i 20 sager, mens Landsskatteretten i samme periode havde afsluttet 366 sager, hvor der havde været afholdt retsmøde.

Antallet af beslutninger om afskæring af retsmøde gav mig således ikke grundlag for at foretage mere, og jeg afsluttede dermed sagen med mit j.nr. 17/03002.

Jeg besluttede imidlertid samtidig at foretage en nærmere undersøgelse af de 20 konkrete beslutninger om at afskære retsmøde.

Til brug herfor bad jeg Landsskatteretten om at sende mig alle dokumenter i de pågældende sager, som indeholder oplysninger om spørgsmålet om afskæring af retsmøde.

Sigtet med min undersøgelse har været at undersøge, om der er grundlag for at kritisere Landsskatterettens beslutninger om at afskære retsmøde. Det har derimod ikke været sigtet at undersøge andre forhold i de 20 sager.

Jeg har således bl.a. ikke foretaget en vurdering af, om Landsskatteretten i de 20 sager har truffet en materielt rigtig afgørelse om sagens realitet.

2. Retsgrundlaget

2.1. § 44, stk. 1-3, i skatteforvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 678 af 31. maj 2018) har følgende ordlyd:

”§ 44. Klageren kan anmode om at få lejlighed til at udtale sig mundtligt for retten under et retsmøde. Klageren kan på et hvilket som helst tidspunkt frafalde en anmodning om retsmøde.

Stk. 2. Told- og skatteforvaltningen kan i den enkelte sag anmode om at få lejlighed til at udtale sig mundtligt for retten under et retsmøde. Klageren tilsiges til dette retsmøde.

Stk. 3. Landsskatteretten kan undlade at imødekomme en anmodning om afholdelse af retsmøde, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for overflødig.”

Skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, var tidligere formuleret sådan, at Landsskatteretten kunne undlade at imødekomme en anmodning om afholdelse af retsmøde, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene måtte anses for ”åbenbart overflødig”.

Bestemmelsen i skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, er en videreførelse af skattestyrelseslovens § 27, stk. 3, der ligeledes var formuleret sådan, at Landsskatteretten kunne undlade at imødekomme en anmodning om afholdelse af retsmøde, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene måtte anses for ”åbenbart overflødig”.

Under behandlingen af forslaget til den første skattestyrelseslov (lov nr. 281 af 8. juni 1977 om skattemyndighedernes organisation og om klageadgang m.m.) spurgte Folketingets Skatte- og Afgiftsudvalg den 13. april 1977 skatte- og afgiftsministeren, efter hvilke kriterier Landsskatteretten kunne bedømme, om en begæret personlig forhandling skulle anses for åbenbart overflødig.

Ministeren svarede den 25. april 1977 følgende:

”Bestemmelsen vil kun blive anvendt undtagelsesvis, hvor det f.eks. fremgår, at klagen skyldes ukendskab til gældende ret, og sagens omstændigheder ligger klart belyst i det skriftlige materiale. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor en klager påstår sig berettiget til afskrivning på en ejendom, der udelukkende anvendes privat.

Det kan tilføjes, at hensynet til borgernes retsbeskyttelse varetages ved, at afgørelsen af spørgsmålet altid skal træffes af selve retten.”

Ved lov nr. 527 af 17. juni 2008 blev skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, ændret, således at ordet ”åbenbart” udgik.

I pkt. 3.1.7.3 og 3.1.7.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 116 af 12. marts 2008 er der bl.a. anført følgende i relation til ændringen af § 44, stk. 3:

”Retsmøder lægger stort beslag på Landsskatterettens ressourcer, og i de senere år har antallet af retsmøder været stigende. Et forslag om at gøre det muligt at afskære overflødige retsmøder vil alt andet lige gøre det muligt at nedsætte Landsskatterettens sagsbehandlingstid.

Kravet i dag om, at et retsmøde skal være ’åbenbart overflødig’ i skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, overlader et meget snævert anvendelsesområde til Landsskatteretten, hvilket også kommer til udtryk i de relativt få sager, hvori retsmøde er blevet afskåret.

Ulempen ved en ændring af bestemmelsen er, at ændringen umiddelbart vil blive opfattet som en svækkelse af retssikkerheden hos rettens brugere. Heroverfor står, at et sådant forslag vil give et mere sikkert grundlag for at afskære sager, hvor der ikke synes at være grund til at afholde et retsmøde, herunder sager hvor sagens tvist omhandler en stillingtagen til en lang række enkeltbilag m.v.

Skatteministeriet finder på den baggrund, at forslaget om at afskære overflødige retsmøder bør fremmes.

...

Efter forslaget ændres formuleringen af skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, således at Landsskatteretten kan undlade at imødekomme en anmodning om afholdelse af retsmøde, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for overflødig.

Ændringen af stk. 3 vil betyde, at Landsskatteretten i videre omfang har mulighed for at afskære retsmøder, som retten anser for at være overflødige.

Forslaget vil give et mere sikkert grundlag for at afskære de sager, der ikke egner sig til retsmøde, herunder sager, hvor sagens tvist omhandler en stillingtagen til en lang række enkeltbilag m.v. Forslaget vil dermed medvirke til at nedsætte Landsskatterettens gennemsnitlige sagsbehandlingstid, hvilket generelt kommer klagerne til gode.”

2.2. I en dom, der er gengivet i Tidsskrift for skatter og afgifter 2000, 901, stadfæstede Højesteret landsrettens dom af de grunde, der var anført af landsretten. Landsretten havde udtalt følgende (gengivet i Tidsskrift for skatter og afgifter 1999, 847):

”Efter skattestyrelseslovens § 27, stk. 3, kan Landsskatteretten undlade at efterkomme en begæring om afholdelse af retsmøde, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for åbenbart overflødig. Under behandlingen af sagsøgerens sag har Landsskatteretten i medfør af denne bestemmelse undladt at efterkomme begæringen om afholdelse af retsmøde, idet Landsskatteretten har anset sagen for tilstrækkeligt oplyst.

Der er efter det fremkomne ikke grundlag for at antage, at afholdelse af et retsmøde i Landsskatteretten ville have medført et andet udfald af sagen. Sagsøgeren har i øvrigt ikke påvist omstændigheder, der giver grundlag for at tilsidesætte Landsskatterettens skøn vedrørende spørgsmålet om afholdelse af retsmøde. Det er således ikke en sagsbehandlingsfejl, at Landsskatteretten har undladt at efterkomme sagsøgerens begæring om afholdelse af retsmøde.”

Jeg henviser desuden til byretsdommen i Tidsskrift for skatter og afgifter 2017, 391.

2.3. I Susanne Dahl mfl., Skatteforvaltningsloven med kommentarer, 2. udgave (2017), s. 923 f., er praksis om afskæring af retsmøde efter bestemmelsen i skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, beskrevet således:

”Landskatterettens bedømmelse af, hvorvidt afholdelse af retsmøde må anses for overflødig, beror på vurderinger og afvejninger af en række forskellige hensyn og omstændigheder, herunder navnlig af om sagen i øvrigt må anses for at være tilstrækkeligt oplyst. Om afholdelsen af et retsmøde må anses for overflødig, afgøres efter en konkret vurdering i den pågældende sag.

Hvis sagen vedrører f.eks. et skatteretligt spørgsmål, og Landsskatteretten tidligere har taget principiel stilling til det pågældende skatteretlige spørgsmål, må det forventes at retsmøde afskæres. Dette gælder, uanset om der har været afholdt retsmøde i den tidligere principielle sag.

Det samme gælder, hvis Landsskatteretten allerede har taget stilling til et bestemt skatteprojekt eller lignende.

Retsmøde vil tillige som udgangspunkt blive afskåret, hvis der på det omhandlede område er en lang og fast praksis.

Hvis sagens tvist omhandler en stillingtagen til en lang række enkeltbilag, vil sagen ofte ikke blive anset for egnet til retsmøde.

Ved vurderingen af, om retsmøde skal afskæres, kan det tillægges betydning, hvis Landsskatterettens afgørelse må forventes at få betydning for en vedrørende klageren verserende eller efterfølgende straffesag, idet det dog ikke kan anses for udelukket, at retten også i disse tilfælde beslutter af afslå en begæring om retsmøde, hvis sagens omstændigheder i øvrigt indebærer, at et retsmøde må anses for overflødigt.”

2.4. § 4, stk. 4, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 1428 af 13. december 2013 om forretningsorden for Landsskatteretten lyder således:

”Stk. 4. Hvis Skatteankestyrelsen indstiller, at en anmodning fra klageren om et retsmøde ikke skal imødekommes, skal Skatteankestyrelsen meddele klageren dette skriftligt.”

Bekendtgørelsens § 12, stk. 5, lyder således:

”Stk. 5. Hvis Landsskatteretten har afslået en anmodning fra klageren eller fra SKAT om afholdelse af et retsmøde, skal begrundelsen herfor anføres i afgørelsen.”

3. De modtagne 20 sager

3.1. Der er en vis sammenhæng mellem nogle af de 20 sager. Som Landsskatteretten har bemærket i brev af 30. januar 2018, er der blandt de 20 sager:

- 2 sager om samme klagers henholdsvis skatte- og momsforhold
- 2 sager om samme ægtepar
- 2 sager om deltagere i samme kommanditselskab
- 7 sager om deltagere i samme kommanditselskab

I en af de 20 sager er Landsskatterettens beslutning om afskæring af retsmøde truffet, efter at klageren ikke havde reageret på en anmodning om at oplyse, hvorvidt en tidligere fremsat anmodning om retsmøde blev fastholdt.

I de resterende 19 sager har Skatteankestyrelsen foretaget høring af klagerne vedrørende en indstilling fra styrelsen om at afskære retsmøde.

Eksempelvis har Skatteankestyrelsen i en af sagerne skrevet følgende til klagerens repræsentant:

”Du har anmodet om at få lejlighed til at udtale dig mundtligt for Landsskatteretten under et retsmøde.

Skatteankestyrelsen finder sagen tilstrækkeligt belyst til, at der kan træffes afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Derfor vil vi foreslå Landsskatteretten, at der ikke afholdes retsmøde i sagen. Reglerne om afskæring af retsmøde fremgår af skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3. Hvis du har bemærkninger til denne indstilling, skal du henvende dig til os inden 17 dage.”

I et af de høringsbreve, som Skatteankestyrelsen har sendt, gives der ikke nogen begrundelse for styrelsens indstilling om at afskære retsmøde. I de øvrige høringsbreve begrundes indstillingen med, at styrelsen finder sagen tilstrækkeligt belyst til, at der kan træffes afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag.

Høringen vedrørende afskæring af retsmøde er i de fleste tilfælde foretaget i samme brev som høring vedrørende Skatteankestyrelsens sagsfremstilling og forslag til afgørelse.

I de 7 sager om deltagere i samme kommanditselskab har klagerens repræsentant indsendt bemærkninger til sagsfremstillingen, men ikke til spørgsmålet om afskæring af retsmøde.

I 8 sager fremgår det af Skatteankestyrelsens interne sagsnotat, at der fra klagerens side ikke er reageret på høringsbrevet, hvor det oplyses, at Skatteankestyrelsen vil indstille afskæring af retsmøde.

I 2 sager ses breve fra klagerens repræsentant muligvis at skulle forstås sådan, at klagerens anmodning om retsmøde frafaldes efter modtagelse af høringsbrevet fra Skatteankestyrelsen.

I 2 sager har klagerens repræsentanter efter modtagelse af høringsbrevet meddelt Skatteankestyrelsen, at anmodningen om retsmøde fastholdes. I

den ene af de 2 sager har repræsentanten samtidig anført argumenter for, at anmodningen bør imødekommes. Repræsentanten har anført følgende:

”Vi ønsker fortsat retsmøde, enten fordi

- sagen er principiel – hvis det er en forudsætning for fradragsret i virksomheden, at medarbejderen er registreret hos SKAT, eller fordi
- der ønskes en redegørelse for det arbejde, som (...) har udført, og som SKAT ikke har fundet nødvendigt efter officialprincippet.”

Skatteankestyrelsen har i sit interne sagsnotat bl.a. anført følgende herom:

”For så vidt angår retsmøde bør det fortsat indstilles afskåret. Sagen er ikke principiel, idet sagen handler om manglende dokumentation i forbindelse med fradrag, hvilket der findes meget praksis, der vedrører.

Der er ikke behov for at retsmødet afholdes med det pure formål at redegøre for klagerens arbejdsopgaver. Disse er beskrevet i klagen og indgår desuden i afsnittet ’faktiske oplysninger’ i Udkast til afgørelse.

...

(...) Sagen er ikke principiel, og den forklaring, som der ønskes afgivet på retsmøde, vil ikke have betydning for vurderingen, dels da en forklaring ikke dokumenterer eller sandsynliggør et ansættelsesforhold, og dels da sagen skal afgøres på baggrund af de oplysninger, der forelå på tidspunktet for udløbet af den ordinære genoptagelsesfrist.

Det indstilles fortsat, at SKATs afgørelse stadfæstes, og at retsmødet afskæres.”

3.2. Beslutningerne om at afskære retsmøde fremgår af Landskatterettens afgørelser om sagernes realitet.

I 4 af de 20 afgørelser begrundes afskæring af retsmøde med, at sagen må anses for tilstrækkeligt oplyst på det foreliggende grundlag. F.eks. er der i en af disse afgørelser anført følgende:

”Der er i medfør af skatteforvaltningslovens § 44, stk. 1, anmodet om retsmøde. I henhold til bestemmelsen i skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, kan retten undlade at imødekomme en sådan begæring, hvor denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for overflødig. Under henvisning til denne bestemmelse har Landsskatteretten ikke imødekommet begæringen om retsmøde, idet sagen må anses for tilstrækkeligt oplyst på det foreliggende grundlag.”

I 10 af afgørelserne henvises der til, at et retsmøde efter forholdene må anses for overflødig. F.eks. er der i en af disse afgørelser anført følgende:

”Landsskatteretten har undladt at imødekomme en anmodning om retsmøde, da et retsmøde efter forholdene må anses for overflødig, jf. skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3.”

I 6 af afgørelserne henvises der blot til skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3. F.eks. er der i en af disse afgørelser anført følgende:

”Der er afskåret retsmøde i henhold til skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3.”

4. Min vurdering

4.1. Landsskatterettens vurdering efter bestemmelsen i skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, af, om retten kan undlade at imødekomme en anmodning om afholdelse af retsmøde, fordi denne fremgangsmåde efter forholdene må anses for overflødig, beror – som det fremgår af det ovenfor beskrevne retsgrundlag – på et skøn.

Landsskatteretten afvejer således ved sine beslutninger en række forskellige hensyn og omstændigheder. Jeg kan ikke foretage denne afvejning på en anden og bedre måde end Landsskatteretten, som har særlige forudsætninger for at træffe beslutninger på området bl.a. i kraft af rettens erfaringer.

Jeg kan derfor kun kritisere Landsskatterettens beslutninger, hvis der er særlige omstændigheder i sagen. Det kan f.eks. være, hvis Landsskatteretten har lagt vægt på usaglige hensyn.

Efter min gennemgang af det materiale, jeg har modtaget, finder jeg ikke, at der foreligger sådanne særlige omstændigheder.

Jeg bemærker i den forbindelse, at det ikke kan give mig anledning til bemærkninger, at Landsskatteretten ved sin vurdering af, om en anmodning om afholdelse af retsmøde i en sag skal imødekommes, navnlig ses at lægge vægt på, om sagen findes tilstrækkeligt belyst/oplyst, jf. herved det ovenfor beskrevne retsgrundlag, herunder Højesterets dom gengivet i Tidsskrift for skatter og afgifter 2000, 901.

Jeg har desuden noteret mig, at der kun i én af de 20 sager, hvor retsmøde er afskåret, fra klagerens side er indsendt argumenter mod Skatteankestyrelsens indstilling om at afskære retsmøde.

I den nævnte ene sag forholdt Skatteankestyrelsen sig i det interne sagsnotat til klagerens argumenter, men fastholdt indstillingen til Landsskatteretten om at afskære retsmøde, jf. pkt. 3 ovenfor. Landsskatteretten tiltrådte herefter indstillingen.

Bl.a. på den baggrund kan det heller ikke i denne sag give mig anledning til bemærkninger, at Landsskatteretten anså det for overflødigt at afholde retsmøde.

Samlet set giver min undersøgelse mig herefter ikke grundlag for at kritisere selve beslutningerne om afskæring af retsmøde i de 20 sager.

4.2. Landsskatterettens beslutninger om at afslå anmodninger om retsmøde er ikke afgørelser i forvaltningslovens forstand, men procesledende beslutninger. Se bl.a. Susanne Dahl mfl., Skatteforvaltningsloven med kommentarer, 2. udgave (2017), s. 926.

Beslutningerne er dermed ikke omfattet af bestemmelserne om begrundelse i forvaltningslovens §§ 22-24.

Bestemmelsen i § 12, stk. 5, i bekendtgørelse om forretningsorden for Landsskatteretten fastsætter imidlertid, at begrundelsen for at afslå en anmodning om afholdelse af retsmøde skal anføres i afgørelsen.

Det fremgår ikke nærmere, hvilke krav der kan stilles til indholdet af begrundelsen.

I egen drift-undersøgelsen gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 2007, s. 525 ff., blev der anlagt det synspunkt, at begrundelsen for at afskære et retsmøde indholdsmæssigt skulle leve op til kravene i forvaltningslovens § 24.

Jeg finder ikke, at dette synspunkt kan opretholdes.

Begrundelseskravet i bekendtgørelsens § 12, stk. 5, vil således efter min opfattelse f.eks. kunne opfyldes ved at gengive det, som Skatteankestyrelsen har anført i høringsbrevene. Ud fra de sager, som jeg har gennemgået, vil begrundelsen for at afslå en anmodning om retsmøde – ud over en henvisning til skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3 – typisk være, at sagen findes tilstrækkeligt belyst/oplyst. En sådan begrundelse er givet i afgørelserne i 4 af de 20 sager.

I afgørelserne i de øvrige sager er der enten blot henvist til skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, eller til, at et retsmøde efter forholdene må anses for overflødigt i henhold til skatteforvaltningslovens § 44, stk. 3, jf. pkt. 3 ovenfor.

Det er min opfattelse, at disse begrundelser ikke er tilstrækkelige til at opfylde begrundelsespligten i bestemmelsen i § 12, stk. 5, i bekendtgørelse om forretningsorden for Landsskatteretten. Det skyldes, at der blot er henvist til ordlyden af bestemmelsen og således ikke er givet nogen forklaring på, hvorfor retsmøde er afskåret. Den begrundelse, som fremgår af Skatteankestyrelsens høringsbrev, er heller ikke afspejlet i begrundelsen.

Jeg har ikke anledning til at foretage mig mere i forhold til de konkrete sager, men henstiller på den anførte baggrund til Landsskatteretten i fremtiden at være mere opmærksom på begrundelseskravet i bekendtgørelsens § 12, stk. 5.

Jeg foretager mig herefter ikke mere i sagen.